HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

19 martie 2009 *

În cauza C-309/07,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Hessischer Verwaltungsgerichtshof (Germania), prin decizia din 13 iunie 2007, primită de Curte la 5 iulie 2007, în procedura

Baumann GmbH

împotriva

Land Hessen,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul P. Jann, președinte de cameră, domnii M. Ilešič, A. Borg Barthet, E. Levits și J.-J. Kasel (raportor), judecători,

* Limba de procedură: germana.

avocat general: domnul M. Poiares Maduro,
grefier: doamna K. Sztranc-Sławiczek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 4 septembrie 2008,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Baumann GmbH, de L. Liebenau și M. Stephani, Rechtsanwälte;

— pentru Land Hessen, de domnul H. Nebel, în calitate de agent;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnul F. Erlbacher și de doamna M. Vollkommer, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea, pe de o parte, a articolului 5 alineatul (3) din Directiva 85/73/CEE a Consiliului din 29 ianuarie 1985 privind finanțarea inspecțiilor și a controalelor sanitar-veterinare prevăzute de Directivele 89/662/CEE, 90/425/CEE, 90/675/CEE și 91/496/CEE (JO L 32, p. 14, Ediție specială, 03/vol. 5, p. 12), astfel cum a fost modificată și codificată prin Directiva 96/43/CE a Consiliului din 26 iunie 1996 (JO L 162, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 19, p. 61, denumită în continuare „Directiva 85/73"), precum și, pe de altă parte, a punctului 4 litera (a) din capitolul I din anexa A la aceeași directivă.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Baumann GmbH (denumită în continuare „Baumann"), pe de o parte, și Land Hessen, pe de altă parte, având ca obiect calculul taxelor datorate în temeiul inspecțiilor și al controalelor veterinare ale cărnurilor proaspete.

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

3 Articolul 1 din Directiva 85/73 prevede:

„Statele membre iau măsuri – în conformitate cu modalitățile prevăzute la anexa A – pentru perceperea unei taxe comunitare pentru cheltuielile ocazionate de inspecțiile și controalele produselor menționate în anexa respectivă, inclusiv cele care vizează asigurarea protecției animalelor în abatoare, în conformitate cu cerințele Directivei 93/119/CEE."

4 Potrivit articolului 5 alineatele (1), (3) și (4) din directiva menționată:

„(1) Taxele comunitare se stabilesc astfel încât să acopere costurile suportate de autoritatea competentă cu titlu de:

— cheltuieli salariale și sociale ocazionate de serviciile de inspecție;

— cheltuieli administrative pentru efectuarea controalelor și inspecțiilor, ce pot include și cheltuielile necesare pentru formarea permanentă a inspectorilor,

pentru efectuarea controalelor și inspecțiilor menționate la articolele 1, 2 și 3.

[…]

(3) Statele membre sunt autorizate să perceapă o sumă mai mare decât nivelurile taxelor comunitare, cu condiția ca taxa globală percepută de fiecare stat membru să nu fie mai mare decât costul real al cheltuielilor de inspecție.

(4) Fără a aduce atingere opțiunilor de care dispune autoritatea desemnată pentru a percepe taxele comunitare, aceste taxe înlocuiesc orice alte taxe sau taxe sanitare percepute de autoritățile naționale, regionale sau locale din statele membre pentru inspecțiile și controalele prevăzute la articolele 1, 2 și 3, precum și pentru certificarea acestora.

Prezenta directivă nu aduce atingere posibilității statelor membre de a percepe o taxă pentru combaterea epizootiilor și a bolilor enzootice."

5 Punctul 1 din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73 stabilește sumele forfetare pentru cheltuielile de inspecție aferente operațiunilor de sacrificare. Modalitățile de finanțare a controalelor și inspecțiilor privind operațiunile de tranșare sunt prevăzute la punctul 2 din același capitol. Potrivit punctului 4 literele (a) și (b) din capitolul menționat:

„Pentru a acoperi costuri mai ridicate, statele membre pot:

(a) să majoreze sumele forfetare stabilite la punctele 1 și 2 litera (a) pentru o unitate dată.

Condițiile care trebuie îndeplinite în acest scop, în afară de cea prevăzută la punctul 5 litera (a), pot fi următoarele:

[…]

— creșterea costurilor ca urmare a perioadelor speciale de deplasare;

— pierderi de timp datorate schimbărilor frecvente a orelor de sacrificare, care nu depind de personalul de inspecție;

[…]

— inspectarea animalelor care sunt sacrificate, la cererea proprietarului, în afara orelor normale de sacrificare.

Cuantumul majorărilor nivelului forfetar central al taxei depinde de nivelul cheltuielilor care trebuie acoperite.

(b) sau percepe o taxă care să acopere cheltuielile efective.”

Reglementarea națională

6 Astfel cum reiese din decizia de trimitere, Directiva 85/73 a fost transpusă în dreptul german parțial prin dispoziții provenind de la autoritățile federale și parțial prin dispoziții adoptate de landuri.

7 Legiuitorul landului Hessa, întemeindu-se pe Legea privind costurile controalelor veterinare (Veterinärkontroll-Kostengesetz) din 3 noiembrie 1998 (GVBl. 1998 I, p. 414), care pune în aplicare anumite dispoziții ale legislației federale, a adoptat Regulamentul privind taxele administrative aferente domeniului de activitate al Ministerului Mediului, al Zonelor Rurale și al Protecției Consumatorului (Verwaltungskostenordnung für den Geschäftsbereich des Ministeriums für Umwelt, ländlichen Raum und Verbraucherschutz) din 16 decembrie 2003 (GVBl. 2003 I, p. 362, denumit în continuare „VwKostO-MULV”) precum și regulamentul de modificare (Änderungsverordnung) din 31 ianuarie 2005 (GVBl. 2005 I, p. 74).

8 Conform articolului 4 alineatul (6) din Legea privind costurile controalelor veterinare, întreprinderile care realizează peste 1 500 de sacrificări pe lună sunt considerate ca fiind „întreprinderi mari” („Großbetriebe”) și pot fi supuse, în temeiul unor controale speciale, perceperii de taxe specifice, în funcție de costurile ocazionate de aceste controale.

9 Potrivit articolului 5 din aceeași lege:

„Se poate solicita majorarea taxei pentru acte administrative îndeplinite la cerere, în afara orelor normale de sacrificare. În special, se pot factura suplimentar cheltuielile speciale efectuate pentru îndeplinirea unor acte administrative în afara orelor normale de sacrificare. Orele normale de sacrificare sunt:

— în întreprinderile mari: între orele 6 și 18 în zilele lucrătoare și între orele 6 și 15 sâmbătă;

— în celelalte întreprinderi: între orele 7 și 18 în zilele lucrătoare și între orele 7 și 15 sâmbătă.”

10 Potrivit instanței de trimitere, VwKostO-MULV prevede, pentru fiecare dintre aceste două categorii de întreprinderi, tarife degresive pentru diferitele specii de animale sacrificate, care nu reiau în mod strict economia și structura punctului 1 din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73.

11 Conform VwKostO-MULV, majorarea taxelor prevăzută la articolul 5 din Legea privind costurile controalelor veterinare este de 25 % în raport cu taxele datorate în mod normal.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

12 Astfel cum reiese din dosarul transmis Curții, la originea litigiului din acțiunea principală se află înștiințările de plată emise de Land Hessen cu privire la taxele datorate în temeiul inspecțiilor și al controalelor veterinare ale cărnurilor proaspete în spațiile societății Baumann. Considerând că reglementarea acestui land de stabilire a nivelului acestor taxe este contrară dreptului comunitar derivat, Baumann a formulat o acțiune în fața Verwaltungsgericht Darmstadt. Prin Hotărârea din 6 iulie 2006, acesta din urmă a admis cererea societății menționate și a constatat că VwKostO-MULV nu constituie un temei juridic valid care să abiliteze Land Hessen să deroge, în detrimentul operatorilor economici, de la taxele forfetare prevăzute la punctul 4 litera (a) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73.

13 Land Hessen a declarat apel împotriva hotărârii respective în fața Hessischer Verwaltungsgerichtshof, care, considerând că soluția litigiului depinde de interpretarea Directivei 85/73, a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Legiuitorul național, utilizând posibilitățile prevăzute la articolul 5 alineatul (3) din Directiva [85/73] și la punctul 4 litera (a) din capitolul I din anexa A la directiva citată anterior pentru a majora sumele forfetare pentru anumite unități, precum și la punctul 4 litera (b) din același capitol pentru a percepe o taxă care să acopere cheltuielile efective, este ținut în mod strict de baremul tarifar prevăzut la punctul 1 și la punctul 2 litera (a) din capitolul I din anexa A (după specia de animal, animale tinere sau adulte, greutatea carcasei etc.) sau are posibilitatea, la stabilirea taxelor, să distingă între controlul animalelor sacrificate în unități mari și celelalte controale și, în plus, în cadrul acestor două grupe, să instituie un tarif degresiv în funcție de numărul de sacrificări pe specii de animale, doar cu condiția ca acesta să corespundă cheltuielilor efective?

2) Legiuitorul național poate percepe, în temeiul dispozițiilor de mai sus, pentru sacrificările care au loc, la cererea proprietarului, în afara orelor normale de sacrificare, o taxă majorată proporțional în raport cu taxele aplicate pentru inspecțiile sacrificărilor în cursul orelor normale de sacrificare, în cazul în care aceasta reflectă cheltuielile suplimentare efective, sau aceste cheltuieli trebuie incluse în taxa forfetară (majorată) datorată de toți plătitorii taxei?"

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

14 Pentru a răspunde la prima întrebare, trebuie să se deosebească posibilitatea acordată statelor membre prin punctul 4 litera (a) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73 de cea care le este conferită prin același punct litera (b).

15 În ceea ce privește prima dintre aceste două dispoziții, trebuie arătat că aceasta autorizează statele membre – în vederea acoperirii costurilor mai ridicate decât cele prevăzute de Directiva 85/73 – să majoreze „sumele forfetare [prevăzute la punctele 1 și 2 litera (a) din capitolul I din anexa A menționată] pentru o unitate dată".

16 În această privință, se impune constatarea, pe de o parte, că din modul de redactare a punctului 4 litera (a) menționat reiese că această dispoziție nu este aplicabilă decât pentru o unitate „dată", astfel încât un stat membru nu o poate utiliza decât de la caz la caz și nu poate introduce, în temeiul unei astfel de dispoziții, o împărțire pe categorii a unităților de sacrificare bazată, precum în acțiunea principală, pe dimensiunea acestora.

17 Această interpretare se coroborează, de altfel, cu lista condițiilor care pot justifica aplicarea majorării în cauză, care figurează la punctul 4 litera (a) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73, condiții care, pe de o parte, se referă în totalitate la elemente specifice care permit individualizarea unei unități în raport cu alta și, pe de altă parte, pot face obiectul unui control jurisdicțional (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 septembrie 1999, Feyrer, C-374/97, Rec., p. I-5153, punctele 26 și 27).

18 Pe de altă parte, în măsura în care punctul 4 litera (a) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73 se referă în mod explicit la sumele forfetare stabilite la punctul 1 și la punctul 2 litera (a) din același capitol I, majorarea pe care o pot efectua statele membre în aplicarea punctului 4 menționat nu poate privi decât aceste sume forfetare și, prin urmare, trebuie să respecte economia și structura acestora.

19 Rezultă că un stat membru nu poate, în aplicarea punctului 4 litera (a) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73, să perceapă o taxă al cărei cuantum variază în funcție de dimensiunea unității și de numărul de animale sacrificate.

20 În ceea ce privește punctul 4 litera (b) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73, trebuie amintit, pe de o parte, că această dispoziție conferă statelor membre o posibilitate pe care o pot utiliza în mod general și discreționar, cu singura condiție ca taxa să nu depășească costurile reale efectiv suportate (a se vedea Hotărârea Feyrer, citată anterior, punctul 27).

21 Pe de altă parte, o taxă percepută în aplicarea dispoziției menționate nu trebuie să ia forma unei sume forfetare (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi Comisia/Germania, C-270/07, Rep., p. I-1983, punctul 32).

22 În măsura în care respectarea costurilor efectiv suportate constituie singura condiție care se impune statelor membre, acestea nu pot, întemeindu-se pe punctul 4 litera (b) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73, să moduleze cuantumul taxei respective

în funcție de dimensiunea întreprinderii și de numărul de animale sacrificate decât în cazul în care este cert că acești factori au avut un efect real asupra unor astfel de costuri.

23 Este de competența instanței de trimitere să verifice dacă există o legătură între, pe de o parte, dimensiunea unei întreprinderi de sacrificare, precum și numărul de animale sacrificate și, pe de altă parte, costurile efectiv suportate pentru efectuarea inspecțiilor și a controalelor veterinare prescrise de dispozițiile comunitare pertinente.

24 Având în vedere aceste considerații, trebuie să se răspundă la prima întrebare că:

— punctul 4 litera (a) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73 trebuie interpretat în sensul că nu permite statelor membre să deroge de la baremul tarifar prevăzut la punctul 1 și la punctul 2 litera (a) din capitolul I din această anexă A și să perceapă o taxă al cărei cuantum variază în funcție de dimensiunea unităților și este stabilită degresiv în funcție de numărul de animale sacrificate pe specia de animale;

— punctul 4 litera (b) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73 trebuie interpretat în sensul că un stat membru nu este obligat să respecte baremul tarifar prevăzut la punctul 1 și la punctul 2 litera (a) din același capitol și poate percepe o taxă al cărei cuantum variază în funcție de dimensiunea întreprinderii și de numărul de animale sacrificate pe specia de animale în cazul în care este cert că acești factori au un impact real asupra costurilor efectiv suportate pentru efectuarea inspecțiilor și a controalelor veterinare impuse prin dispozițiile pertinente de drept comunitar.

Cu privire la a doua întrebare

25 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă punctul 4 literele (a) și (b) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73 trebuie interpretat în sensul că un stat membru poate percepe, pentru inspecția animalelor care, la cererea proprietarului, sunt sacrificate în afara orelor normale de sacrificare, o „sumă suplimentară proporțională" care se adaugă taxelor percepute în mod obișnuit pentru inspecția animalelor, în cazul în care această majorare corespunde unor cheltuieli suplimentare efectiv suportate.

26 Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie să se deosebească de asemenea posibilitatea acordată statelor membre de punctul 4 litera (a) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73 de cea care le este conferită de același punct 4 litera (b).

27 În ceea ce privește prima din aceste două dispoziții, trebuie amintit că aceasta nu permite statelor membre să majoreze suma forfetară decât pentru o unitate dată, ceea ce le împiedică pe acestea din urmă să realizeze o majorare generală a sumei forfetare care trebuie achitată de toți operatorii economici.

28 Trebuie adăugat că, în măsura în care punctul 4 litera (a) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73 se referă la cuantumul „majorărilor" sumelor forfetare, statele membre pot, dacă este cazul, să realizeze mai multe majorări în același timp fără a realiza totuși o astfel de majorare generală a sumei forfetare.

29 Din moment ce condițiile aplicabile unei astfel de majorări sunt definite în mod clar la punctul 4 litera (a) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73, nu se poate considera că această majorare constituie o taxă specifică, în sensul Hotărârii din 30 mai 2002, Stratmann și Fleischversorgung Neuss (C-284/00 și C-288/00, Rec., p. I-4611), care s-ar

adăuga taxei comunitare în scopul acoperirii anumitor cheltuieli efectuate cu titlu de măsuri de inspecție și de control care nu se efectuează de fiecare dată.

30 O astfel de majorare, pentru a fi conformă dispozițiilor Directivei 85/73, trebuie să corespundă totuși cheltuielilor suplimentare care trebuie acoperite.

31 În ceea ce privește majorările cheltuielilor care pot rezulta din inspecția animalelor care, la cererea proprietarului, sunt sacrificate în afara orelor normale de sacrificare, trebuie arătat că, printre elementele care pot majora aceste cheltuieli, figurează în mod vădit costurile salariale care rezultă din sumele plătite în temeiul orelor, eventual suplimentare, efectuate de persoanele însărcinate cu realizarea controalelor respective în afara orelor normale de lucru.

32 Este de competența instanței de trimitere să examineze dacă, în acțiunea principală, cuantumul suplimentar de 25 % care se adaugă sumelor forfetare prevăzute la punctul 4 litera (a) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73 reprezintă o valoare forfetară corespunzătoare cheltuielilor suplimentare care rezultă din inspecția de animale care, la cererea proprietarului, sunt sacrificate în afara orelor normale de sacrificare.

33 În ceea ce privește a doua din dispozițiile menționate, și anume punctul 4 litera (b) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73, trebuie amintit că din cuprinsul punctului 20 din prezenta hotărâre reiese că această dispoziție conferă statelor membre o posibilitate pe care o pot utiliza în mod general și discreționar, cu singura condiție ca taxa percepută să nu depășească costurile reale efectiv suportate.

34 Pe de altă parte, trebuie amintit că, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 31 din Hotărârea Comisia/Germania, citată anterior, o taxă percepută în aplicarea dispoziției

menționate nu poate îmbrăca forma unei sume forfetare, astfel încât cuantumul său global poate varia de la caz la caz în funcție de cheltuielile pe care inspecțiile și controalele veterinare într-o unitate dată le-au generat în sarcina autorității competente.

35 Rezultă că, deși punctul 4 litera (b) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73 nu se referă la „o unitate dată”, cuantumul global al taxei datorate de fiecare unitate va putea varia de la caz la caz.

36 În măsura în care nu se poate exclude că inspecția unor animale care, la cererea proprietarului, sunt sacrificate în afara orelor normale de sacrificare generează costuri suplimentare pentru autoritatea competentă, în special în ceea ce privește costurile salariale, este de competența instanței de trimitere să verifice dacă taxa globală percepută corespunde costurilor efectiv suportate.

37 Având în vedere aceste considerații, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că:

— punctul 4 litera (a) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73 trebuie interpretat în sensul că un stat membru poate percepe, pentru inspecția animalelor care, la cererea proprietarului, sunt sacrificate în afara orelor normale de sacrificare, o „sumă suplimentară proporțională” care se adaugă taxelor percepute în mod obișnuit pentru inspecția animalelor, în cazul în care această majorare reprezintă o valoare forfetară corespunzătoare unor cheltuieli suplimentare care trebuie acoperite;

— punctul 4 litera (b) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73 trebuie interpretat în sensul că un stat membru poate percepe, pentru inspecția animalelor care, la cererea proprietarului, sunt sacrificate în afara orelor normale de sacrificare, o „sumă suplimentară proporțională” care se adaugă taxelor percepute în mod

obișnuit pentru inspecția animalelor, în cazul în care această majorare corespunde unor cheltuieli suplimentare efectiv suportate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

38 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

1) Punctul 4 litera (a) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73/CEE a Consiliului din 29 ianuarie 1985 privind finanțarea inspecțiilor și a controalelor sanitar-veterinare prevăzute de Directivele 89/662/CEE, 90/425/CEE, 90/675/CEE și 91/496/CEE, astfel cum a fost modificată și codificată prin Directiva 96/43/CE a Consiliului din 26 iunie 1996, trebuie interpretat în sensul că nu permite statelor membre să deroge de la baremul tarifar prevăzut la punctul 1 și la punctul 2 litera (a) din capitolul I din această anexă A și să perceapă o taxă al cărei cuantum variază în funcție de dimensiunea unităților și este stabilită degresiv în funcție de numărul de animale sacrificate pe specia de animale.

Punctul 4 litera (b) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73, astfel cum a fost modificată și codificată prin Directiva 96/43, trebuie interpretat în sensul că un stat membru nu este obligat să respecte baremul tarifar prevăzut la punctul 1 și la punctul 2 litera (a) din același capitol și poate percepe o taxă al cărei cuantum variază în funcție de dimensiunea întreprinderii și de numărul de animale sacrificate pe specia de animale în cazul în care este cert că acești factori au un impact real asupra costurilor efectiv suportate pentru efectuarea inspecțiilor și a controalelor veterinare impuse prin dispozițiile pertinente de drept comunitar.

2) **Punctul 4 litera (a) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73, astfel cum a fost modificată și codificată prin Directiva 96/43, trebuie interpretat în sensul că un stat membru poate percepe, pentru inspecția animalelor care, la cererea proprietarului, sunt sacrificate în afara orelor normale de sacrificare, o „sumă suplimentară proporțională" care se adaugă taxelor percepute în mod obișnuit pentru inspecția animalelor, în cazul în care această majorare reprezintă o valoare forfetară corespunzătoare unor cheltuieli suplimentare care trebuie acoperite.**

Punctul 4 litera (b) din capitolul I din anexa A la Directiva 85/73, astfel cum a fost modificată și codificată prin Directiva 96/43, trebuie interpretat în sensul că un stat membru poate percepe, pentru inspecția animalelor care, la cererea proprietarului, sunt sacrificate în afara orelor normale de sacrificare, o „sumă suplimentară proporțională" care se adaugă taxelor percepute în mod obișnuit pentru inspecția animalelor, în cazul în care această majorare corespunde unor cheltuieli suplimentare efectiv suportate.

Semnături